

НАРЕДБА № 91 от 22.11.2013 г. за придобиване на квалификация по професията „Работник в текстилно производство“

Обн. - ДВ, бр. 105 от 06.12.2013 г., в сила от 06.12.2013 г.

Издадена от министъра на образованието и науката

Раздел I

Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя Държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиването на квалификация по професията 542080 „Работник в текстилно производство“ от област на образование „Производство и преработка“ и професионално направление 542 „Производствени технологии - текстил, облекло, обувки и кожи“ съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията 542080 „Работник в текстилно производство“ съгласно приложението към тази наредба определя изискванията за придобиването на първа степен на професионална квалификация за специалностите 5420801 „Текстилно производство“ и 5420803 „Апретурно и багрилно производство“.

Чл. 3. Въз основа на ДОИ по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3, т. 1 и 6 от Закона за професионалното образование и обучение се разработват учебен план и учебни програми за обучението по специалностите по чл. 2.

Раздел II

Съдържание на Държавното образователно изискване

Чл. 4. (1) С ДОИ по чл. 1 се определят професионалните компетенции в края на обучението по професията, които гарантират на обучаемия възможност за упражняване на професията 542080 „Работник в текстилно производство“.

(2) Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията „Работник в текстилно производство“ определя общата, отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка за професията.

(3) Съдържанието на всеки вид задължителна професионална подготовка по ал. 2 включва:

1. необходимите професионални компетенции (знания, умения и професионално-личностни качества);

2. тематичните области, от които се формира съдържанието на учебните предмети/модули.

Чл. 5. С ДОИ по чл. 1 се определят и входящото минимално образователно равнище, описанието на професията, целите на обучението, резултатите от ученето, изискванията към материалната база и изискванията към обучаващите.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 1. Учебните планове и учебните програми за обучение по професията, действащи към влизане в сила на тази наредба, се прилагат до влизане в сила на учебните планове и учебните програми по чл. 3.

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 17, т. 3 във връзка с чл. 16, т. 7 от Закона за народната просвета.

§ 3. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в „Държавен вестник“.
Министър: Анелия Клисарова

Приложение към чл. 2
Държавно образователно изискване за придобиване на квалификация по
професията „Работник в текстилно производство“

Професионално направление:		
542	„Производствени технологии – текстил, облекло, обувки и кожи“	
Наименование на професията:		
542080	„Работник в текстилно производство“	
Специалности:		Степен на професионална квалификация:
5420801	„Текстилно производство“	Първа
5420803	„Апретурно и багрилно производство“	Първа

1. Входни характеристики

1.1. Изисквания за входящо минимално образователно равнище за ученици и за лица, навършили 16 години

За придобиване на първа степен на професионална квалификация по професията „Работник в текстилно производство“ от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 ЗПОО, утвърден със Заповед № РД-09-413 от 12.05.2003 г., изм. и доп. със Заповед № РД-09-04 от 8.01.2004 г., Заповед № РД-9-34 от 22.01.2004 г., Заповед № РД-09-255 от 9.04.2004 г., Заповед № РД-09-274 от 18.02.2005 г., Заповед № РД-09-1690 от 29.09.2006 г., Заповед № РД-09-828 от 29.06.2007 г., Заповед № РД-09-1891 от 30.11.2007 г., Заповед № РД-09-298 от 19.02.2009 г., Заповед № РД-09-1803 от 29.10.2009 г., Заповед № РД-09-621 от 18.05.2010 г., Заповед № РД-09-1728 от 1.12.2010 г., Заповед № РД-09-748 от 13.06.2011 г., Заповед № РД-09-1805 от 9.12.2011 г. и Заповед № РД-09-638 от 23.05.2012 г., Заповед № РД-09-59 от 21.01.2013 г., актуализирана със Заповед № РД-09-182 от 25.02.2013 г., входящото минимално образователно равнище е:

- за ученици - завършен VI клас с продължителност на обучението 3 години, за възпитателно училище-интернат и социалнопедагогически интернат - 2 години; VII клас с продължителност на обучението 2 години, за възпитателно училище-интернат и социалнопедагогически интернат - 1 година; VIII клас с продължителност на обучението до 1 година (Рамкова програма А);

- за лица, навършили 16 години - с продължителност до 1 година за лица със завършен най-малко начален етап на основното образование или успешно завършен курс за ограмотвяване, организиран от училища в системата на народната просвета по реда на Закона за насърчаване на заетостта или при условията и по реда на програми и проекти, финансирани със средства от европейските структурни фондове (Рамкова програма А), или завършен VI клас (Рамкова програма Е).

1.2. Изисквания за входящо квалификационно равнище или професионален опит

За обучение по професията „Работник в текстилно производство“ с придобиване на първа степен на професионална квалификация не се изисква лицето да притежава предишна професионална квалификация или професионален опит.

За лица с професионален опит по тази или друга сходна професия се организира професионално обучение за усвояване на компетенциите, описани в т. 4 на ДООИ за придобиване на квалификация по професията „Работник в текстилно производство“, които лицето не притежава.

2. Описание на професията

2.1. Трудови дейности, отговорности, личностни качества, особености на условията на труд, оборудване и инструменти, изисквания за упражняване на

професията, определени в закони и подзаконов актове (здравословно състояние, правоспособност и др.)

Работникът в текстилното производство изпълнява различни видове рутинни дейности. В ежедневната си работа той складира и разопакова входящи продукти (текстилни влакна, коприни и прежди и др.). Подрежда приетите продукти в складовото помещение. Извършва ръчно или полумеханизирано почистване на влакна и първична преработка на памук. Определя вида на текстилните материали и полуфабрикати. Извършва ръчно или полумеханизирано почистване на инструментите, машините, съоръженията и инсталациите. Събира и сортира разделно отпадъчни материали и вторични суровини. Измерва теглото на готовата продукция. Подготвя тъкани за апретурно-багрилна обработка - съединява с ръчни шевове топове тъкани от един и същ артикул, навива ги до получаване на голямо руло. Приготвя, претегля и смесва суровини, съставки или обработващи добавки и ги поставя в правилната последователност. Етикетира, пакетира и опакова готовите текстилни изделия. Складира изходящите продукти според технологичните инструкции.

Работникът в текстилното производство изпълнява всички трудови дейности и задачи, като спазва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд и правилника за вътрешния ред в предприятието.

В своята трудова дейност работникът в текстилното производство използва: контейнери, колички, палети, кани, кантари, устройства за навиване, ръчни игли, инструменти и съоръжения за почистване, почистващи средства, опаковки, опаковъчни съоръжения.

Работната среда в текстилните предприятия се характеризира със завишени нива на шум, запрашеност, химически вещества и други фактори, които изискват при изпълнение на трудовите дейности работникът задължително да носи работно облекло и лични предпазни средства.

Работникът носи лична отговорност за качествено изпълнение на поставените от прекия ръководител задачи, за спазване на трудовата и технологичната дисциплина. Отговорен е за опазване на повереното му имущество - суровини, материали, инструменти, машини, съоръжения, инсталации и др.

Работникът в текстилното производство трябва да бъде физически здрав, да проявява сръчност и съобразителност при изпълнение на трудовите дейности. Трябва да умее да работи в екип и да съдейства за своевременното изпълнение на трудовите задачи.

Работното време на работника в текстилното производство е регламентирано според работното време на предприятието, което е в съответствие с действащото трудово законодателство.

2.2. Възможности за продължаване на професионалното обучение

Придобилият първа степен на професионална квалификация по професията „Работник в текстилно производство“ може да се обучава за придобиване на квалификация по професията „Оператор в текстилното производство“ - втора степен на професионална квалификация, и „Текстилен техник“ - трета степен на професионална квалификация, ако отговаря на условията за входящо образователно равнище, регламентирано в Закона за професионалното образование и обучение (ЗПО) и в рамковите програми. При обучението част от общата задължителна професионална подготовка, единна за всички професионални направления, и от отрасловата задължителна професионална подготовка се зачита.

2.3. Възможности за професионална реализация съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите (НКПД) 2011, утвърдена със Заповед № РД-01-931 от 27.12.2010 г. на министъра на труда и социалната политика, изм. и доп. със заповеди № РД-01-204 от 28.02.2011 г., № РД-01-426 от 30.05.2011 г., № РД-01-529 от 30.06.2011 г. и № РД-01-952 от 29.12.2011 г., № РД-01-586 от 6.07.2012 г. и № РД-01-1002 от 19.12.2012 г.

Придобилият първа степен на професионална квалификация по професията „Работник в текстилно производство“ може да заема следните длъжности от НКПД 2011: 8152-2028 „Работник, предач на влакна и прежда“, 8152-2022 „Работник

плетачна машина", други подходящи длъжности за работници от единична група 8152 „Машинни оператори в тъкачното производство“, както и длъжности от единична група 9329 „Работници в преработващата промишленост“ и други подобни длъжности, допълнени при актуализиране на НКПД.

3. Цели на обучението

Компетенции	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
<i>4. Резултати от ученето</i>	
<i>Общи за професията „Работник в текстилно производство“</i>	
1. Спазва и прилага правилата за здравословни и безопасни условия на труд (ЗБУТ)	1.1. Знае и прилага изискванията за здравословни и безопасни условия на труд, свързани с трудовите му задължения 1.2. Използва по предназначение лични и колективни предпазни средства 1.3. Спазва правилата за пожарна и аварийна безопасност 1.4. Познава изискванията за реагиране при възникване на промишлени аварии, пожари, природни бедствия и други ситуации, застрашаващи живота и здравето 1.5. Оказва долекарска помощ на пострадал при възникване на производствени аварии, пожар и др. 1.6. Знае и прилага правилата за опазване на околната среда от замърсявания при работата
2. Спазва изискванията и инструкциите за безопасност в производствения процес	2.1. Познава правилата за безопасна работа с технологичното оборудване 2.2. Правилно прилага изискванията за безопасна работа при изпълнение на различни производствени дейности
3. Познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда	3.1. Разбира договорните отношения между работодател и работник, регламентирани в трудовото законодателство 3.2. Познава вътрешнофирмените документи – правилници, вътрешни правила и др., свързани с трудовоправните отношения 3.3. Умее да подготвя в писмен вид документи, необходими за постъпване на работа, ползване на отпуск и др. 3.4. Познава и спазва задълженията си, описани в длъжностната характеристика
4. Умее да работи в екип	4.1. Изпълнява трудовите си задължения при спазване на указанията за работа 4.2. Участва при разпределяне на задачите в работния екип 4.3. Съдейства за изпълнение на задачите и търси помощ от членовете на екипа 4.4. Обменя устна и писмена информация с колеги от екипа и другия персонал от фирмата 4.5. Отчита пред колеги от екипа и ръководството извършената работа
5. Организира работното си място	5.1. Подготвя работното място за изпълнение на трудовата дейност 5.2. Познава и подбира необходимите материали, суровини, полуфабрикати, готови изделия, опаковки и др. в зависимост от конкретната трудова задача

	<p>5.3. Настройва и подготвя машините, съоръженията и инсталациите, необходими за изпълнение на задачата</p> <p>5.4. Почиства машините, съоръженията и инсталациите след приключване на работа</p> <p>5.5. Опазва повереното му имущество</p> <p>5.6. Съхранява правилно повереното му материално оборудване, суровините, материалите, готовата продукция и др.</p>
<i>Специфични за специалност 5420801 „Текстилно производство“</i>	
6. Почиства машините и съоръженията, използвани в текстилното производство	<p>6.1. Познава правилата за обслужване на машините и съоръженията</p> <p>6.2. Познава действието и употребата на почистващите средства</p> <p>6.3. Почиства машините и съоръженията – ръчно или полумеханизирано</p> <p>6.4. Прилага изискванията за безопасна работа с почистващи средства</p>
7. Изпълнява товаро-разтоварни операции при складови и транспортни дейности	<p>7.1. Познава изискванията за работа с ръчни инструменти и уреди при складови транспортни операции</p> <p>7.2. Познава изискванията за работа с полумеханизирани инструменти и уреди при складови транспортни операции</p> <p>7.3. Извършва подреждане, стифиране, палетизиране</p>
8. Обработка суровини, материали и полуфабрикати	<p>8.1. Познава изискванията за работа с уреди, инструменти и съоръжения за ръчна обработка на суровини, материали и полуфабрикати</p> <p>8.2. Познава изискванията за работа с уреди, инструменти и съоръжения за полумеханизирана обработка на суровини, материали и полуфабрикати</p> <p>8.3. Изпълнява ръчни или полумеханизирани операции, свързани с обработката на суровини, материали и полуфабрикати при спазване на изискванията за безопасност</p> <p>8.4. Подготвя тъкани за апретурно-багрилна обработка чрез ръчно съединяване на топове от един и същ артикул до получаване на голямо руло</p>
9. Спазва технологичните инструкции в текстилното производство (предачно, плетачно, тъкачно)	<p>9.1. Познава специфичните особености на работното място в различните текстилни производства (предачно, плетачно, тъкачно)</p> <p>9.2. Познава основните технологични процеси в отделните видове текстилни производства</p> <p>9.3. Спазва правилата за работа, свързани със специфичните особености на работното място в различните текстилни производства (предачно, плетачно, тъкачно)</p>
10. Сортира и събира отпадъчни материали и вторични суровини	<p>10.1. Познава методите за екологично третиране на отпадъците</p> <p>10.2. Извършва правилно сортиране, събиране, опаковане, транспортиране и съхранение на отпадъчните материали и на вторичните суровини</p> <p>10.3. Правилно съхранява вредни отпадъчни материали</p>
11. Пакетира и опакова готовите изделия	<p>11.1. Познава видовете опаковки, изискванията към тях и тяхната употреба</p> <p>11.2. Изпълнява ръчни операции при пакетиране и опаковане на</p>

	<p>готовите изделия</p> <p>11.3. Складира готовите изделия при спазване на изискванията за съхраняване на продукцията</p>
<i>Специфични за специалност 5420803 „Апретурно и багрилно производство“</i>	
12. Почиства машините, съоръженията и инсталациите, използвани в процесите апретура и багрене	<p>12.1. Познава правилата за обслужване на машините, съоръженията и инсталациите в апретурното и багрилното производство</p> <p>12.2. Познава действието и употребата на почистващите средства</p> <p>12.3. Почиства машините, съоръженията и инсталациите – ръчно или полумеханизирано</p> <p>12.4. Прилага изискванията за безопасна работа с почистващи средства</p>
13. Извършва товаро-разтоварни операции при складови и транспортни дейности	<p>13.1. Познава изискванията за работа с ръчни инструменти и уреди при складови транспортни операции</p> <p>13.2. Познава изискванията за работа с полумеханизирани инструменти и уреди при складови транспортни операции</p> <p>13.3. Извършва разфасоване, подреждане, стифиране, палетизиране</p>
14. Захранва инсталациите за апретура и багрене със суровини и обработващи агенти	<p>14.1. Познава основните характеристики на използваните суровини, материали и обработващите добавки</p> <p>14.2. Приготвя и претегля суровини, съставки или обработващи добавки</p> <p>14.3. Смесва суровини, съставки или обработващи добавки в правилната технологична последователност</p> <p>14.4. Изпълнява ръчни или полумеханизирани операции по захранване на инсталациите за апретура и багрене със суровини и обработващи агенти при спазване на изискванията за безопасност</p> <p>14.5. Наблюдава работата на инсталациите</p> <p>14.6. Уведомява оператора за възникнали проблеми в инсталациите</p>
15. Спазва технологичните инструкции при апретурното и багрилното производство	<p>15.1. Познава специфичните особености на работното място в апретурното и багрилното производство</p> <p>15.2. Познава основните етапи от технологията в процесите апретура и багрене</p> <p>15.3. Спазва правилата за работа, свързани със специфичните особености на работното място в процесите апретура и багрене</p>
16. Сортира и събира отпадъчни материали и вторични суровини	<p>16.1. Познава методите за екологично третиране на отпадъците</p> <p>16.2. Извършва правилно сортиране, събиране, опаковане, транспортиране и съхранение на отпадъчните материали и на вторичните суровини</p> <p>16.3. Правилно съхранява вредни отпадъчни материали</p>
17. Пакетира и опакова готови изделия	<p>17.1. Познава видовете опаковки, изискванията към тях и тяхната употреба</p> <p>17.2. Изпълнява ръчни операции при пакетиране и опаковане на готовите изделия</p> <p>17.3. Складира готовите изделия при спазване на изискванията за съхраняване на продукцията</p>

3.1. Цели на обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- знае и прилага изискванията за здравословни и безопасни условия на труд, не замърсява с работата си околната среда;
- обменя информация в устна и писмена форма при изпълнение на трудовата си дейност;
- изпълнява качествено и с чувство на отговорност възложените му задачи;
- познава правата и задълженията си съгласно Кодекса на труда;
- познава и спазва разпоредбите на вътрешно-фирмените документи, регламентиращи дейността в текстилното предприятие;
- познава организационната структура на предприятието, правомощията на длъжностните лица;
- преценява необходимостта от повишаване на компетентностите, необходими за изпълнение на трудовите дейности и задачи.

3.2. Цели на обучението по отрасловата задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионално направление „Производствени технологии - текстил, облекло, обувки и кожи“

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава и спазва технологичната дисциплина при изпълнение на производствените операции;
- познава основните видове технологични процеси в текстилното производство - предачно, тъкачно, плетачно, апретурно и багрилно;
- познава различните видове машини, съоръжения и инсталации, необходими за изпълнение на отделните производствени операции и процеси;
- разчита условни означения при използване на скици, схеми и друга работна документация.

3.3. Цели на обучението по специфичната за професията „Работник в текстилно производство“ задължителна професионална подготовка

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- организира правилно работното си място;
- обслужва машини, съоръжения и инсталации, като спазва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд;
- извършва в определената технологична последователност отделните трудови задачи и операции;
- спазва изискванията на предприятието за качествено изпълнение на трудовите дейности;
- опазва повереното му имущество.

5. Изисквания към материалната база

5.1. Учебен кабинет

В учебен кабинет се провежда обучението по теория на професията.

Учебният кабинет включва: работно място на обучаващия (работна маса и стол), работно място на всеки обучаван (работна маса и стол), учебна дъска - по възможност бяла, шкафове, гладка свободна стена за окачване на нагледни материали, екран за прожектиране, мултимедия, компютър и други дидактически средства за обучение.

Учебни пособия - табла с мостри на текстилни суровини и полуфабрикати, схеми за устройството на различните видове машини и съоръжения, видео- и учебни филми и др.

5.2. Учебна работилница

В учебната работилница се провежда обучението по практика на професията.

Основно оборудване - текстилни машини (предачни, тъкачни, плетачни), машини, съоръжения и инсталации за апретура и багрене, колички, палети, контейнери, кантари, шпули, бобини, кани за ленти, кросна, устройства за поставяне на етикети, ръчни игли, ножици, опаковки и др.

Учебни пособия - технологични карти, стандарти, схеми за устройствата на различните видове основно оборудване - машини, съоръжения и онагледяващи

табла, демонстрационни макети, реални образци съобразно практическите умения, които трябва да формират обучаваните.

6. Изисквания към обучавашите

Право да преподават теория по професията „Работник в текстилно производство“ имат лица с образователно-квалификационна степен „бакалавър“ или „магистър“ от област на висше образование „Технически науки“, професионални направления „Машинно инженерство“ и „Общо инженерство“ от Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, приет с ПМС № 125 от 2002 г. (обн., ДВ, бр. 64 от 2002 г.; посл. изм. и доп., бр. 94 от 2005 г.), по специалности, които съответстват на учебните предмети от професионалната подготовка.

Право да преподават практика по професията „Работник в текстилно производство“ имат лица с образователно-квалификационна степен „бакалавър“ или „магистър“ от област на висше образование „Технически науки“, професионални направления „Машинно инженерство“ и „Общо инженерство“ от Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, приет с ПМС № 125 от 2002 г. (обн., ДВ, бр. 64 от 2002 г.; посл. изм. и доп., бр. 94 от 2005 г.), по специалности, които съответстват на учебните предмети от професионалната подготовка.

Препоръчително е на всеки три години обучавашите да преминават курс за актуализиране на професионалните знания и умения.